

Matic Di Batista

ODKRITJE LETA: PLANINA POLJANA

Planina Poljana se nahaja v Bohinjsko-Tolminskih gorah, ravno nekje nad vasjo Polje – torej med Črno prstjo in Voglom. Okoli planine, pa vse tja do planine Suha (ki leži še nekoliko zahodnejše, pod Rodico), se razteza več izravnjav in večjih depresij. Neposredna okolica je precej neobljudena, saj gre glavna markirana pot prek Rodice ter po samem grebenu iz Črne prsti do Vogla.

2019 smo imeli na ferajnu debato, da moramo najti kakov vrtilček, ki bo postregel z novimi vhodi in ne bo zahteval preveč dela. Ker nam je v preteklosti že pomagala analiza LiDAR oblaka točk, smo se tudi tokrat najprej zatekli k tej rešitvi. Scan cele SZ Slovenije je pokazal zanimive rezultate na več območjih. Meni je bilo najbolj všeč območje iz prejšnjega odstavka, saj mi je Bohinj pri srcu, gostota točk je obetala in tudi sam dostop ni prezahteven. Pa smo šli. Že v drugi polovici marca, ko normalni ljudje zahajajo v tisti konec po nepozabne trenutke na turnih smučeh in dolge spušte z Rodice. No, mi smo gazili po gozdni cesti, vse do obljubljenega dostopa za Planino Poljana, na koncu ceste. Poti seveda ni bilo, zato smo šli kar navkreber. Tudi planino smo prvič zgrešili in se znašli na kuclju nad njo, a že tam našli prvo jamo. Bila je predihana, imela je

dva vhoda in bila že takoj za vhodnim breznom precej razvejana. Na poti nazaj smo popikali smešno veliko število vhodov, ki smo jih preverili in izmerili naslednjič.

Drugi izlet na planino se je zgodil en teden pred odhodom v Mehiko. S Špelo in Juretom smo se udeležili mednarodne ekspedicije v jamo Cheve. Ker je bilo vreme lepo za zunanjo akcijo, sva s Špelo preživela zadnji vikend v Sloveniji na planini. Tam je namreč precej dobro ohranjen stan, ključ pa sva dobila s pomočjo moje mame in Janka Arha, ki je bil na planini zadnja leta poleti pastir. Edina slaba stvar tega vikenda je bila, da sem pred tem precej zbolel. Tako je v večino jam skočila Špela. Izbira terena sploh ni bila težka. Odločila sva se, da preveriva grozd točk, ki jih je našla avtomatika in ki smo jih ciljali že prvič, a na koncu izpustili, saj nam je zmanjkalo časa. No, tudi tokrat sva bila neuspešna, saj sva že pred tem našla toliko vhodov, da sva se prej obrnila. Drugi dan sta se na pol poti z doline pridružila še Lojze in Nika. Na poti dol smo preverili dihalnike iz prejšnje akcije. Akcija je bila uspešna, saj so bile vse jame kar globoke za čurke, prav tako smo našli zelo obetajoč dihalnik, ki je buril našo domišljijo v Mehiki.

Do povratka iz Mehike se je na Poljani zgodila še ena Trdoglavska akcija, kjer sta fanta nadaljevala z delom na pobočju pod planino.

Konec maja je sneg že skoraj pobralo, prav tako se je vreme nekoliko stabiliziralo in smo začeli z obleganjem. Končno je prišel čas, da se spustimo v misteriozno brezno nad planino, ki smo ga našli pozimi. Drugi cilj je bil pregledati dihalnike proti grozdu LiDAR točk, a tu je nastal problem. Za razliko od zime, ko sva skakljala od prediha do prediha ter napredovala brez problema, se je situacija ko je pobralo sneg precej spremenila. Povsod ruševje! In to takšno, da ti hitro vzame voljo do premikanja. Debele veje, visoke do dveh metrov. Vseeno smo pregledali vse točke, najdene pozimi, in pustili vsaj dve jami z nadaljevanjem. Le nekaj modifikacije bo potrebne.

Tisti vikend smo se na pivu prvič vprašali, če lahko z območjem naredimo kaj, kar bi mu dalo neko skupno rdečo nit. Ideja je padla, da jame poimenujemo po lokalnih narečnih besedah. Ideja se je večinoma prijela, razen par izjem. Jama, ki je obetala, pa je postala Grvn, kjer smo obviseli na sredi cca. 50 m globokega in prostornega brezna.

Vikend akcije so se gostile. Zaradi možnosti uporabe stanu je privlačnost terena še narasla. Tudi kontakt z domačini je bil vedno boljši. Povezali smo se z Mirkom Smukavcem, ki je uredil enega od dveh stanov na planini in sedaj dela na drugem. Pred leti je namreč našel jamo, v katero je kamen padel precej globoko. S Špelo in Ajo smo celo popoldne skakali za Mirkom med neprelovnimi ruševjem, stenami in izbrisanimi lovskimi stezicami. Njegove jame na koncu nismo našli. Smo pa našli eno drugo, skoraj 100 m globoko brezno, premera 10 m, na SZ pobočju Gradovca, ki je dobilo ime Čudo kranjske zem-

Stan (sirarca), ki nam je olajšal marsikatero akcijo. Foto: Matic Di Batista

lje. V jami se še nismo spustili do dna, saj nam je zmanjkalo nekaj metrov štrika.

Tisti vikend sta Garmin in Jure našla več vhodov v jame južno nad planino. Ena od njih je dobila ime Prašni dol, v tej jami smo imeli kasneje, na junijski akciji, ko smo izkoristili podaljšan vikend, tudi manjšo nesrečo. Jure je namreč ob izstopu iz jame prejel skalo na čelado, ki se je sprožila Blažu, ki je žimaril pred njim. Sreča v nesreči, da se je vse skupaj zgodilo precej blizu vhoda, tako da je Jure uspel iz jame priplezati sam, odnesel jo je s pretresom in nekaj šivi. Jame na tistem koncu so za razliko od marsikaterih drugih, ki smo jih raziskovali, precej kompaktne. Vendar se vseeno zgodi, da predvsem v vhodnih delih tudi (na pogled) trdna skala razpada. Zato je previdnost na mestu. Predvsem v velikih vertikalah, ki so za to območje značilne.

V jami Grvn smo medtem pridno nabirali metre. Izkupiček novih metrov na akcijo je bil pogosto večji od 100 m. Glavno odkritje pa nas je čakalo kakih 300 m pod vhomom, kjer smo naleteli na prostorne vodoravne galerije. Smer je JV-SZ. Na Južni strani se rov dviguje in vije v smeri Planine Poljana, v drugo smer pa se spušča. Na začetku je že izgledalo, da se bo tam zaprl, nato je pa David Debeljak – Dave splezal manjšo stopnjo, med tem ko sva s Špelo ravno načela sendvič, in zadaj odkril ogromno dvorano/rov, premera tudi več kot 20 m – imenovan Šetnja. Rov je na koncu dal slutiti, da se konča, a smo odkrili prehod v nove rove, sicer manjših dimenzij, ki pa pripeljejo v spet večje prostore imenovane Špencir. Velikosti spodnjih delov dajo slutiti, da jama skriva še marsikaj. Pogosto nas je v nova nadaljevanja vodil močan prepah. Ta se sicer zaradi kompleksnosti obnaša precej čudno, a kjer je prepah, so tudi rovi.

Grvn je ena redkih jam, kjer na vsaki akciji zapremo kak vprašaj in odpremo vsaj enega več. Sledenje odprtim nadaljevanjem je kar zahtevno. In zgodilo se je že, da smo kako akcijo tudi nekoliko hitreje zaključili, ker je izgledalo, da ne bo nič, potem pa smo na naslednji, v ne tako zelo obetajočem vprašaju, našli nova nadaljevanja in izmerili desetine metrov.

Zanimivost jam na tem območju je količina freatičnih rofov relativno blizu površja. Prav zaradi gostote prepletene freatike ima Grvn danes 2426 m dolžine in 402 m globine.

Grvn pa ni bila edina jama, ki je dala dobre rezultate. Že prej omenjeni Prašni dol je dolg 424 m. Poleg Čuda kranjske zemlje je še ena jama, Ledeni dol, ki je preseгла globino 100 m v enotnem vhodnem breznu. Ta ima še večje dimenzije kot prva. In tudi to smo našli na pobočju, daleč od poti, samo zaradi pomoči obdelave LiDAR podatkov.

Zaradi kompleksnosti jame in težavnosti merjenja in vzdrževanja meritev smo se odločili, da v jami Grvn začnemo z novim, bolj urejenim pristopom. Točke, ki jih ekipa uporabi na določeni akciji, imajo posebno poimenovanje. Vsaka točka se začne s črko, ki predstavlja leto raziskav (začnemo z Z in nadaljujemo do A), nato sledi zaporedna številka merilne ekipe – XY. Primer: peta ekipa, ki je lani merila v jami, je v svojem delu uporabila predpono točkam Z05.

Planina Poljana in okolica je letos vsakega jamarja, ki je vložil vsaj malo energije v raziskave, nagradila s kvalitetnim in zadoščujočim raziskovanjem. Še vedno nam ni uspelo preveriti velikih vhodov zahodno od planine Poljana, že skoraj nad Planino Suha. Sodeč po

Že takoj za vhomom pridemo v serijo brezen poštenih dimenzij. Foto: Uroš Kunaver

terenu pred tem se tudi tam skriva še veliko neraziskanih jamskih metrov. Z dobro zastavljenim sistemom za beleženje rezultatov in sistematičnim pregledovanjem bomo hitro našli še kako jama, ki nas bo potegnila globoko in se morda združila s kakšno drugo. Teren zagotovo obeta. Ni veliko terenov, kjer bi na manj kot 20 akcijah nabrali več kot 30 jam.

Galerija Šetnja. Ta in galerija Špencir postržeta z zavidljivimi dimenzijami. Foto: Uroš Kunaver

Še ena iz Šetnje. Foto: Uroš Kunaver

Dodatek

Ob odkritju novega območja, ki je takoj navrglo kopico novih jam, smo prepoznali odličen čas, da dorečemo način urejanja in hranjenja meritve, ki ga lahko kasneje apliciramo tudi na druga (obstoječa) območja raziskav. Po kratkem sestanku, ki smo se ga udeležili Špela, Lanko, Matt in Jure, smo dorekli, da bi za hranjenje celotnega projekta meritve uporabili (oz. nadaljevali z uporabo – Kanin) program Survex. Hkrati bi poskrbeli, da se jame in meritve shranjuje v urejenem formatu. Za shranjevanje bi uporabili čim bolj urejeno drevesno strukturo. Primer ureditve, ki se že uporablja, je prikazan spodaj. Tak način omogoča, da v najnižjem nivoju shranimo .svx datoteko, ki jo uporabi Survex, hkrati pa tam shranimo tudi surove podatke meritve, ki jih prinesemo iz jam (vključno s skicami). Na tak način lahko kasneje hitro najdemo del jame, ki nas zanima. Drevesna struktura nam že v Survexu pove, kje na našem trdem disku se ta del jame nahaja in posledično takoj najdemo skice, meritve in vse kar nas zanima in imamo na voljo.

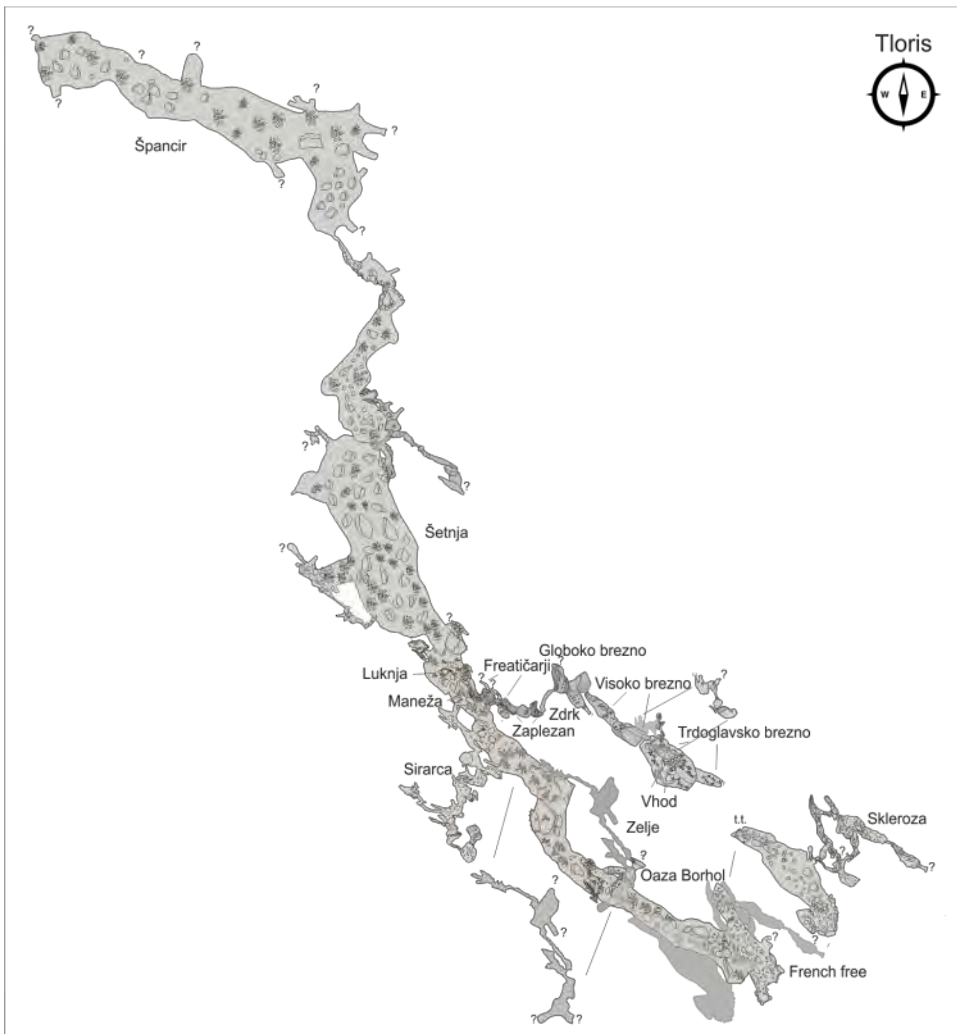
Podobno lahko uredimo tudi druga območja. Če želimo, lahko nivo razdelitve meritve po letih izpustimo. Bolj kot meritve razbijemo, lepši rezultat dobimo in končnemu uporabniku s tem omogočimo lepšo vizualizacijo. |

Drevesna struktura direktorijev za hrambo podatkov:

- ◆ *Planina Poljana*
 - *Četna*
 - *Datoteka s surovimi meritvami*
 - *Datoteka .svx, ki jo uporablja Survex*
 - *Grvn*
 - *2019*
 - ◇ *20190714_grvn_setnja*
 - *Datoteke s surovimi meritvami*
 - *Datoteka .svx, ki jo uporablja survex*
 - ◇ *20190714_grvn_severno*
 - *Datoteka s surovimi meritvami*
 - *Datoteka svx, ki jo uporablja survex*
 - ◇ ...
 - *Datoteka svx, ki združi vse meritve iz podmap*
 - *Datoteka svx, ki združi vse meritve iz podmap po letih*
 - ...
 - *Datoteka svx, ki združi meritve podmap po jamah*

Špela (na levi) in njena prijateljica krava (na desni). Foto: Matic Di Batista

Grvn

Grvn, iztegnjeni profil in tloris. Avtor: Matic Di Batista. Merili: Matic Di Batista, Špela Borko, Nika Pišek, Uroš Kunaver, Tomaž Krajnc, Matevž Hreščak, Tjaša Vezovnik, Aja Zamolo, Jure Bevc, Darja Kolar, Vid Naglič, Klemen Kramar, David Debeljak, Jaka Flis, Teo Delić, Lojze Blatnik. 2020.